

SZAKONYI KÁROLY

Brüsszeli tárca

Brüsszelben az idei nyár verőfényes volt...

Amikor útra keltem, esős időre számítottam, hiszen tudtam, milyen szeszélyes ott az ég, mondták is a brüsszeliiek, hogy az év háromnegyed részében szürkeség üli meg az országot..

Szürkeség, és nyirkosság is az Északi-tenger közelségétől meg a sok esőtől.

Panaszkodott erről Jósika Miklós báró is, amikor emigránsként itt élt feleségével, Podmaniczky Júlia bárónővel, hogy csontjai, ízületei megsínylik ezt az időjárást. De ha a klímát nehezen bírta is, az megnyugvással töltötte el, hogy Haynau emberei elől biztos menedékre lelt itt, ahogy ő mondta: idegenben, de szabad hazában.

1850. január 1-jén a pesti hivatalos lapban a következő közlemény jelent meg: „...a felségárulási bűnnel jogszerűleg vádolt, szökevény egyének ellen a haditörvényszék a vizsgálatot elrendelte... Jósika Miklós báró honvédelmi bizottmányi tag a haditörvényszék előtt megjelenjék, ellenkező esetben az ítélet távollétében mondatik ki...” Jósika ekkor már Brüsszelben volt.

Fotó: Lelkes László

Brüsszel, rue de la Commune 25., ahol Jósikáék laktak

Itt olvashatta 1851-ben, hogy felség sértési vád folytán kötel általi hallállal büntetendő, s bár az ítélet távollétében nem végrehajtható, neve a bitófán kiszegzendő.

Eleinte Brüsszel külvárosában laktak, és a történelmi regényeket író Jósika innen küldte levéltudósításait a pesti Magyar Hírlapnak, melynek Szilágyi nevű szerkesztője vállalta is a közlésüket. Podmaniczky Júlia pedig báróné létere nem restelt csipkeboltot nyitni, majd a brüsszeli asszonyokat megismerve a divatról s más hallott történetekről írni ugyancsak Magyarországra.

Néhány év múltán a város központjához közelebb költöztek, a rue de la Commune 25. szám alá. Az utazó ma is láthatja a házat, zsalui, ablaktáblái, franciaerkélyre nyíló, kétszárnyú ajtóit, ha átfestve is, de olyanok, mint annak idején. Kapujában néhány éve díszes ünnepség keretében emléktáblát avattak, és az épületben működő flamand kulturális központ, a Ten Noey igazgatója, Piet Ools úr gondoskodik is róla, hogy a látogatók tisztában legyenek a ház hagyományaival.

A mai utazó megkísérli Jósika szemével nézni ezt az ékszer-gyönyörűségű főtérrel büszkélkedő, a régmúltat őrző, persze ma már a legmodernebb építészeti

csodákkal gazdag várost. A szabadság városa – idéződik fel az a rajongás, amit Jósika érzett, amikor lelkesen küldözgette brüsszeli leveleit. „...a kormány oly loyalis, erejében annyira bízik, miképp csupa nyereség neki, ha a világ mindent tud, mi itt történik... semmi rejténivalója nincsen: azért innen mehet is bárki a világ bármely részébe, kész az úti levél, nem fél itt senki attól, amit az innen menő máshol beszélhet...” – szúr oda tudósításában, lányomnak mondom, menyem is értse alapon a hazai elnyomóknak.

Kellemes város a mai Brüsszel, bőség és rend mindenütt, a magamfajta, ki otthon rendetlen utcákhoz, terekhez szokott, becsüléssel nézi a tisztaságot, míg el nem jut a külvárosig, ahol menten otthon érezheti magát, s megnyugodhat, nincsenek csodavárosok. De az egykori Brüsszel fölfedezhető magas, keskeny, egymáshoz szorított, díszes polgárházaival, évszázados patinájú üzleteivel. Jósika erről is írt: „...a többnyire nagy és széles ablakokat tükörüveg fődí, melyben a szemközti tárgyak tündérien rajzolják le magukat, így például a belvárosban a

St. Michel egyháznak képe ezen ablaküvegektől visszadva valami leírhatatlan... kapuk, ajtók sehol sem készülnek olyan ízléssel, a folyosók márvánnyal kirakva, a kilincsek metszett üvegből vagy elefántcsontból...” Egy szóval, a jólét, mely biztonságot ad a polgároknak. Erre mondta kint élő ismerősöm, hogy azért a bőség látán ne hagyjuk ki a számításból a belga gyarmatoktól annak idején idehozott, a város építésénél ugyancsak sokat szenvedett kongóiakat, kik százával pusztultak a szokatlan klímától meg a város üdvére szolgáló megfeszített munkától, de ez már a múlté, s aligha emlékszik valaki az áldozatokra..

Érződik itt a világ kavargása. Esti séta a külsőbb kerületekben, vacsora a portugál negyedben, ahol a széles utcán a különböző kínálatú vendéglők elé kitett asztaloknál afroeurópai, egzotikus szépségű nők belga, angol, német, olasz férfiak társaságában rendelik a koktélok, a jóféle belga sört vagy a fűszeres borokat, és esznek sült banánt rákkal, kecskehúst, fokhagymás lében főtt kagylót, tengeri halat, és vannak nagy hanggal, kedéllyel a késő éjszakában. Vagy megcsodálok kivilágításban a Fötér épületeit, a városháza csipkés homlokzatát, beülsz a Hirtelen Halál nevű régimódi sörözőbe, ahol hosszú asztaloknál egymás mellett szoronganak a vidám vendégek, járod a fényes üzletek sorát a világhírű passzázsbán, s megcsap az a hangulat, ami Jósikát is, és el akarod hinni, éppen a jövődönk reményében, hogy: „Nem találkozik itt az ember a félelem és a rossz lelkiismeret szűkkeblűségével... Itt nem bosszantják, nem zaklatják az embereket, de tudnak parancsolni annak, ki mások szabadságát veszélyezteti...”

Így írt Jósika másfél száz esztendeje. Vajon manapság is így van, így lesz-e immáron ama uniós Európában?

A Hirtelen Halál sörözőben, Brüsszel belvárosában

Fotó: Lelkes László